

KOMISJONI OTSUS (EL) 2020/1184,**17. juuli 2020,****fosforväetiste kaadmiumisisaldust käsitlevate siseriiklike normide kohta, millest Ungari on teatanud vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4***(teatavaks tehtud numbri C(2020) 4862 all)***(Ainult ungarikeelne tekst on autentne)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 114 lõiget 6,

ning arvestades järgmist:

1. FAKTID JA MENETLUS

- (1) 19. juulil 2019 teatas Ungari komisjonile Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel, et tal on kavas säilitada fosforväetiste kaadmiumisisaldust reguleerivad siseriiklikud normid, mis erinevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2019/1009 ⁽¹⁾.

1.1. Liidu õigusaktid**1.1.1. ELi toimimise lepingu artikli 114 lõiked 4 ja 6**

- (2) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõiges 4 ja 6 on sätestatud:

„4. Kui pärast seda, kui Euroopa Parlament ja nõukogu või nõukogu või komisjon on ühtlustamismeetme vastu võtnud, peab liikmesriik artiklis 36 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega vajalikuks säilitada siseriiklikke norme, teatab ta nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile.

[...]

6. Komisjon kinnitab kõnealused siseriiklikud normid või lükkab need tagasi kuue kuu jooksul pärast lõiges 4 [...] osutatud teatamist, olles eelnevalt kindlaks teinud, kas need on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud, ja kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

Kui komisjon selles ajavahemikus otsust ei tee, loetakse lõiges 4 [...] osutatud siseriiklikud normid kinnitatuks.

Kui seda õigustab küsimuse keerukus ja kui puudub oht inimeste tervisele, võib komisjon asjaomasele liikmesriigile teatada, et käesolevas lõikes osutatud ajavahemikku võidakse pikendada veel kuni kuus kuud“.

1.2. Väetisetooteid käsitlevad ühtlustamiseeskirjad**1.2.1. Määrus (EÜ) nr 2003/2003**

- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2003/2003 ⁽²⁾ kohaldatakse väetiste suhtes, mille turuleviimisel kasutatakse märget „EÜ väetis“. Märget „EÜ väetis“ võib kasutada väetiste puhul, mis kuuluvad määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisas loetletud väetiselikidesse ja vastavad selle määruse nõuetele ning võivad siseturul vabalt liikuda.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoote turul kättesaadavaks tegemise nõuded ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1069/2009 ja (EÜ) nr 1107/2009 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2003/2003 (ELT L 170, 25.6.2019, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2003/2003 väetiste kohta (ELT L 304, 21.11.2003, lk 1).

- (4) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa esitatakse ühtlustamiseskirjadega reguleeritud väetiseliikide ammendav nimekiri. Iga väetiseliigi puhul on esitatud erinõuded, näiteks toiteelementide sisaldus, toiteelementide lahustuvus või töötlemismeetodid.
- (5) Määrust (EÜ) nr 2003/2003 kohaldatakse peamiselt mineraalväetiste suhtes. Mõne käsitletud väetiseliigi fosforisisaldus on 5 või enam massiprotsenti fosforpentaoksiidi (P_2O_5) ekvivalenti.
- (6) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 artiklis 5 on kehtestatud EÜ väetiste vaba ringluse põhimõtte siseturul, sätestades, et liikmesriigid ei tohi koostise, identifitseerimise, märgistamise, pakendamise või muude kõnealuse määruse sätetega seotud põhjustel keelata, piirata ega takistada märget „EÜ väetis“ kandva ja selle määruse sätetele vastava väetise turuleviimist.
- (7) Määruses ei kehtestata EÜ väetistes sisalduvate saasteainete piirnorme. Seega vähete eranditega, mille aluseks on komisjoni otsused ELi toimimise lepingu vastavate sätete⁽³⁾ kohaldamise kohta, liiguvad siseturul vabalt EÜ väetised, mille fosforisisaldus on vähemalt 5 % P_2O_5 , olenemata kaadmiumisisaldusest.
- (8) Komisjoni kavatsusest tegeleda juhusliku kaadmiumisisaldusega mineraalväetistes teatati siiski juba määruse (EÜ) nr 2003/2003 põhjenduses 15: „Väetised võivad olla saastatud ainetega, mis võivad kujutada ohtu inimese ja loomade tervisele ja keskkonnale. Lisaks toksilisuse, ökotoksilisuse ja keskkonna teaduskomitee arvamusele kavatses komisjon selgitada küsimust juhuslike kaadmiumilisandite sisaldusest mineraalväetistes ning teeb vajaduse korral ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule asjakohase määruse vastuvõtmiseks. Vajaduse korral vaadatakse samal viisil läbi ka küsimus muude saasteainete kohta“.

1.2.2. Määrus (EL) nr 2019/1009

- (9) Määrusega (EL) 2019/1009 on kehtestatud ühtlustamiseskirjad „ELi väetisetoodete“ kohta. Sellega tunnistatakse määrus (EÜ) nr 2003/2003 alates 16. juulist 2022 kehtetuks.
- (10) ELi väetisetooted on väetisetooted, millel on siseturul kättesaadavaks tegemise ajal CE-märgis. ELi väetisetoodete peab vastama määruses (EL) 2019/1009 asjaomase toote toimekategoriale ja koostisainete kategoriale või kategooriatele kehtestatud nõuetele ning olema märgistatud vastavalt määruses sätestatud märgistusnõuetele. ELi väetisetoodetel on seitse toote toimekategoriat, millest üks hõlmab väetisi.
- (11) Määrus (EL) 2019/1009 hõlmab mineraalväetisi üldisemal viisil kui määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa, kui täidetud on teatud üldised kvaliteedi- ja ohutusnõuded. Peale selle kohaldatakse määrust (EL) 2019/1009 orgaaniliste ja orgaanilis-mineraalsete väetiste suhtes, mis ei kuulu määruse (EÜ) nr 2003/2003 sisulisse kohaldamisalasse.
- (12) Määrusega (EL) 2019/1009 võetakse liidu tasandil kasutusele mõiste „fosforväetised“ makrotoitaineid sisaldavate mineraalväetiste või orgaanilis-mineraalsete väetiste kohta, mis sisaldavad fosforit vähemalt 5 % P_2O_5 .
- (13) Määrusega kehtestatakse liidu tasandil esimest korda ELi väetisetoodetes sisalduvate saasteainete piirnormid. Määruse (EL) 2019/1009 I lisa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunkti ii (orgaanilis-mineraalne väetis) ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunkti ii (makrotoitaineid sisaldav mineraalväetis) alusel ei tohi fosforväetiste kaadmiumisisaldus ületada piirnormi 60 mg/kg P_2O_5 kohta.

⁽³⁾ Vt komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsused: 2006/347/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 19), 2006/348/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 25), ja 2006/349/EÜ väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4 (ELT L 129, 17.5.2006, lk 31).

- (14) Vaba liikumise põhimõte on sätestatud määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikes 1, mille kohaselt liikmesriigid ei takista koostise, märgistamise või muude selle määrusega hõlmatud aspektidega seotud põhjustel selliste ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemist, mis vastavad selle määruse nõuetele. Vastavalt määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikele 2 võivad liikmesriigid, kes kohaldavad 14. juulil 2019 kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 4 erandit määrusest (EÜ) nr 2003/2003 seoses väetiste kaadmiumisisaldusega, fosforväetiste puhul jätkuvalt kohaldada väetiste kaadmiumisisaldusele oma riigisiseseid piirnorme ajani, mil liidu tasandil hakatakse kohaldama fosforväetiste kaadmiumisisalduse ühtlustatud piirnormi, mis vastab asjaomases liikmesriigis kohaldatavale piirnormile või on sellest madalam.
- (15) Lisaks sellele on komisjon kohustatud vaatama hiljemalt 16. juuliks 2026 läbi fosforväetiste kaadmiumisisalduse piirnormid, et hinnata, kas neid piirnorme on võimalik vähendada madalamale asjakohasele tasemele. Komisjon peab arvestama keskkonnategureid, eelkõige mulla- ja kliimatingimusi, tervisega seotud tegureid, samuti sotsiaal-majanduslikke tegureid, sealhulgas varustuskindlusega seotud kaalutlusi.

1.2.3. Vabatahtlik kord

- (16) ELi väetisetoodete turg on vaid osaliselt ühtlustatud.
- (17) Määrusega (EÜ) nr 2003/2003 tahetakse siseturul tagada EÜ väetiste vaba ringlus. See ei mõjuta aga niinimetatud riigisisese kasutusega väetisi, mis on liikmesriikide turule lastud vastavalt siseriiklikele õigusaktidele. Tootjad saavad valida, kas turustada väetist „EÜ väetisena“ või „riigisisese kasutusega väetisena“.
- (18) Määruses (EL) 2019/1009 on säilitatud vabatahtlik kord muutmatul kujul. See tagab siseturul ELi väetisetoodete vaba liikumise ja lubab jätkuvalt lasta turule riigisisese kasutusega väetisetooteid. Valiku teeb tootja.
- (19) Nii määruse (EÜ) nr 2003/2003 kui ka määruse (EL) 2019/1009 kohaselt ei tohi liikmesriigid takistada nõuetele vastavate EÜ väetiste ja vastavalt ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemist muu hulgas kaadmiumisisaldusega seotud põhjustel.
- (20) Siiski võivad liikmesriigid säilitada või kasutusele võtta mis tahes piirnormid, mida peetakse asjakohaseks saasteainete puhul riigisisese kasutusega väetisetoodetes, mis jäävad väljapoole määruse (EL) 2019/1009 kohaldamisala. Iga liikmesriik on suuremal või vähemal määral mures ohu pärast, mida tekitab kaadmiumi akumulatsioon taimekasvatuse pikaajalisele kestlikkusele. Enamik liikmesriike on juba kehtestanud eeskirjad, millega piiratakse riigisisese kasutusega väetisetoodete kaadmiumisisaldust, et vähendada kaadmiumi heidet keskkonda ja seeläbi inimeste kokkupuudet kaadmiumiga. Käesolevas otsuses ei viidata seda tüüpi eeskirjadele.
- (21) Seega kehtivad liidu ühtlustamiseeskirjad koos väetisetoodete suhtes kohaldatavate siseriiklike normidega.

1.3. Teatatud siseriiklikud normid

- (22) Ungari teatatud siseriiklikud normid („teatatud siseriiklikud normid“) sisalduvad Ungari põllumajandus- ja maaelu arengu ministri 18. mai 2006. aasta dekreedis nr 36/2006 väetisetoodete lubamise, ladustamise, turustamise ja kasutamise kohta. Dekreet nr 36/2006 sisaldab teatavaid tingimusi. Eelkõige kehtestatakse dekreedis 3. lisa punktis 1.2 kaadmiumile riiklik piirnorm 20 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta. Seda piirnormi kohaldatakse kolmele riigisisesele väetisekategoriale: fosforväetised, lämmastik-fosfor-kaaliumväetised (NPK-väetised) ja NPK + mikrotoitaineid sisaldavad väetised nende P₂O₅-sisaldusest olenemata. Oma 27. septembri 2019. aasta kirjas kinnitas Ungari, et seda piirnormi EÜ väetiste suhtes ei kohaldata.
- (23) Ungari on oma teatistes ja komisjonile esitatud lisateabes täpsustanud, et kavatseb eespool osutatud piirnormi kohaldada määrusega (EL) 2019/1009 hõlmatud ja Ungari turul kättesaadavaks tehtud mineraal- ja orgaanilis-mineraalsete väetiste suhtes. Kinnitamise korral kohaldatakse siseriiklikke norme vaid erandina määruse (EL) 2019/1009 fosforväetisi käsitlevatest sätetest I lisa II osa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1(C) (I) punkti 2 a alapunktis ii. Kõnealustes sätetes käsitletakse mineraal- ja orgaanilis-mineraalseid väetisi, mille fosfori üldsisaldus on 5 või enam massiprotsenti fosforpentaoksiidi (P₂O₅) ekvivalenti.

- (24) Muude dekreedid nr 36/2006 tingimuste kui kaadmiumi piirnormide kohta on Ungari kinnitanud, et neid teisi tingimusi ei tule lugeda teatatud siseriiklikeks normideks, mis on erandid määrusest (EL) 2019/1009 ja mille komisjon peab kinnitama, kuivõrd Ungari ei kavatse muus osas kui kaadmium piirnormi määrusest kõrvale kalduda.

1.4. Menetlus

- (25) Määruse (EL) 2019/1009 vastuvõtmise ajal allkirjastas Ungari koos Slovakkia ja Tšehhi Vabariigiga poliitilise deklaratsiooni, milles väljendati kahetsust fosforväärtiste kaadmiumi piirnormi käsitleva lõpliku kompromissi vähese ambitsioonikuse üle ning avaldati juba toetust ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel tehtavatele riiklikele eranditele.
- (26) Ungari teatas komisjonile 17. juuli 2019. aasta kirjas, mis registreeriti 19. juulil 2019, kavatsusest säilitada erandina määrusest (EL) 2019/1009 fosforväärtiste kaadmiumisisaldust käsitlevad siseriiklikud normid. Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 koostoimes artikliga 36 on Ungari põhjenduse aluseks olulised vajadused seoses mulla pikaajalise kaitsega ja sellest tuleneva inimeste tervise ja keskkonna kaitsega.
- (27) 26. juuli 2019. aasta kirjas kinnitas komisjon teatise kättesaamist ja teatas Ungari ametiasutustele, et teatise läbivaatamise kuuekuuline ajavahemik vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 6 algas 20. juulil 2019.
- (28) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel esitatud teatise toetuseks saatsid Ungari ametiasutused 27. septembri 2019. aasta ja 15. oktoobri 2019. aasta kirjas komisjonile lisateavet. Teabes selgitatakse nende siseriiklike normide kohaldamisala, mida Ungari soovib säilitada, ning esitatakse üksikasjalikud andmed Ungari väetiseturu kohta.
- (29) Lisaks avaldas komisjon teatise *Euroopa Liidu Teatajas*,⁽⁴⁾ et teavitada huvitatud isikuid Ungari kavatsusest siseriiklikud normid säilitada, samuti taotluse põhjendustest. Komisjon teavitas 19. novembri 2019. aasta kirjas teatisest ka teisi liikmesriike ning andis neile võimaluse esitada 30 päeva jooksul selle kohta märkusi.
- (30) Komisjon sai tähtaja jooksul märkused kahelt liikmesriigilt, täpsemalt Lätilt ja Tšehhi Vabariigilt. Läti teatas, et tal ei ole vastuväiteid Ungari kavatsusele säilitada siseriiklikud normid, mis kalduvad kõrvale fosforväärtiste kaadmiumisisalduse piirmäära käsitlevatest määruse (EL) 2019/1009 sätetest. Tšehhi Vabariik mainis, et tal ei ole teatise kohta märkusi. Pärast teatise avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* märkusi ei laekunud.
- (31) Oma 17. jaanuaril 2020⁽⁵⁾ teatatud otsuses leidis komisjon, et vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kolmandale lõigule ning pidades silmas küsimuse keerukust ja et pikendusest kui sellisest ei tulene ohtu inimeste tervisele, on põhjendatud pikendada ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 esimeses lõigus osutatud ajavahemikku järgmiseks kuuekuuliseks perioodiks, mis lõpeb 20. juulil 2020. Kuivõrd küsimuse keerukus oli seotud vastuvõetavuse tingimustega, otsustas komisjon teatise vastuvõetavuse üle käesolevas otsuses.

2. HINDAMINE

2.1. Vastuvõetavus

- (32) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 6 alusel võib liikmesriik pärast ühtlustamise meetme vastuvõtmist säilitada oma rangemad siseriiklikud normid ELi toimimise lepingu artiklis 36 osutatud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega, tingimusel et ta teatab nendest siseriiklikest normidest komisjonile ja komisjon kiidab need heaks

⁽⁴⁾ ELT C 394, 21.11.2019, lk 2.

⁽⁵⁾ Komisjoni otsus, millega pikendatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 osutatud ajavahemikku seoses siseriiklike normidega väetiste maksimaalse lubatud kaadmiumisisalduse kohta, millest Ungari on teatanud vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 (C(2020) 134 final).

- (33) Ungari palub komisjonil teha erand, mis lubaks Ungaris turule lasta ainult neid fosforvæetisi, mille fosforpentaoksiidi (P_2O_5) sisaldus on vähemalt 5 % P_2O_5 , mis ei sisalda üle 20 mg kaadmiumi ühe kg P_2O_5 kohta. Ungari selgitab 27. septembri 2019. aasta kirjas, et ta kavatab säilitada erandi fosforvæetiste kohta kehtestatud kaadmiumisisalduse piirnormist nii makrotoitaineid sisaldavate mineraalvæetiste kui ka orgaanilis-mineraalsete væetiste puhul.
- (34) Taotluse vastuvõetavuse kindlakstegemiseks peab komisjon hindama, kas asjaomased teatatud siseriiklikud normid on varem kehtinud meede, mis kaldub kõrvale äsja kasutusele võetud ühtlustamiseskiri, ja kas need on rangemad.

2.1.1. Teatatud siseriiklike normide varasem olemasolu

- (35) Käesolevas hinnangus on oluline võtta arvesse praeguse olukorra erilist keerukust.
- (36) Esiteks asendatakse määruses (EÜ) nr 2003/2003 sätestatud kitsalt määratletud EÜ väetiselike ammendav loetelu täiesti erineva reguleerimiskorraga. Määrusega (EL) 2019/1009 asendatakse need väetiseligid palju üldisemate väetiskategooriatega ning laiendatakse ühtlustamise kohaldamisala muudele tootekategooriatele kui väetised. Teisisõnu, kuigi määrus (EL) 2019/1009 hõlmab kõiki tooteid, mis olid varem määruse (EÜ) 2003/2003 alusel ühtlustatud, on see laiendatud reguleerimisalasse kuuluvate teatud väetiskategooriate puhul esimene ELi ühtlustamisemeede.
- (37) Teiseks, kuigi määrusega (EÜ) nr 2003/2003 ühtlustatakse EÜ väetisi, ei kehtestata sellega kaadmiumi ühtlustatud piirnormi. Teisisõnu, kuigi mõnede teatatud siseriiklike normidega hõlmatud väetiste suhtes on ühtlustamis-meetmeid juba kohaldatud, ei ole need ühtlustamis-meetmed seni olnud suunatud ohule, mida teatatud siseriiklike normidega puütakse kõrvaldada.
- (38) Kolmandaks, Ungari ei taotlenud erandit määrusest (EÜ) nr 2003/2003 ega kohalda praegu EÜ väetiste suhtes ühtegi kaadmiumi piirnormi.
- (39) Selline keerukus tõstatab küsimuse, kas teatatud siseriiklike normide jõusolekut saab pidada säilitatuks ja kas neist normidest tuleb komisjonile ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohaselt teatada seoses määrusega (EL) 2019/1009, võttes samal ajal arvesse määrusega (EÜ) nr 2003/2003 kehtestatud ühtlustamist.
- (40) Ühest küljest laiendatakse määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikega 2 varasemaid määruse (EÜ) nr 2003/2003 artikli 5 erandeid määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikele 1, võimaldades vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikel 4 põhinevatele teatistele ja ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikel 6 põhinevatele komisjoni otsustele olemasolevate riiklike meetmete õigusjärgset kohaldamist väetistele, mis on hõlmatud määruses (EÜ) nr 2003/2003 sätestatud ühtlustamisega, nii et need meetmed kehtivad ka ELi väetisetoodete kohta, mis kuuluvad määruse (EL) 2019/1009 äsja laiendatud ühtlustamise kohaldamisalasse esimest korda. Samuti kinnitab see, et määrusega (EL) 2019/1009 jätkatakse määrusega (EÜ) nr 2003/2003 alustatud ühtlustamist.
- (41) Teisalt kinnitab määruse (EL) 2019/1009 põhjendus 11, et seadusandja leidis ELi toimimise lepingu artikli 114 lõiget 4 ümber sõnastades, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohastel hindamistel tuleks arvesse võtta määrust (EL) 2019/1009:

„Mitu liikmesriiki on kehtestanud inimtervise ja keskkonna kaitsmisega seotud põhjustel riigisisised õigusnormid, millega piiratakse fosforvæetiste kaadmiumisisaldust. Kui liikmesriik pärast seda, kui käesoleva määrusega on ühtlustatud piirnormid vastu võetud, peab vajalikuks nimetatud õigusnormid kehtima jätta, ja kui ühtlustatud piirnormid on juba kehtivate riigisiseste piirnormidega võrdsed või nendest madalamad, peaks liikmesriik vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 komisjoni nendest teavitama. Lisaks peaks liikmesriik, kui ta peab vajalikuks selles liikmesriigis pärast käesoleva määruse vastuvõtmist ilmneva probleemi tõttu kehtestada keskkonna või töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel põhinevaid riigisiseseid norme, näiteks fosforvæetistes kaadmiumisisalduse piiramiseks, teavitama kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 5 komisjoni. [...]“.

- (42) Seda tõlgendust toetab ka erinevus määruse (EÜ) nr 2003/2003 ja määruse (EL) 2019/1009 sisulises kohaldamisalades, kus määrus (EL) 2019/1009 asendab määruse (EÜ) nr 2003/2003 mitte ainult laiendatud kohaldamisalaga, vaid ka täiesti erineva reguleerimiskorraga.

- (43) Samuti võib märkida, et varasematel juhtudel, kui olemasolev ühtlustamismeede asendati uuega, on Euroopa Liidu Kohus (edaspidi „kohus“) viidanud üksnes äsja vastuvõetud ühtlustamismeetmele kui meetmele, mida tuleks ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohasel hindamisel arvesse võtta ⁽⁶⁾.
- (44) Järelikult kuna määrus (EL) 2019/1009 on ühtlustamismeede, mida tuleks kaaluda seoses ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 kohaselt teatatud siseriiklike normidega, tuleb komisjonil vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 kindlaks teha, kas teatatud siseriiklikud normid olid olemas enne seda määrust.
- (45) Neljandaks toimivad nii määrus (EL) 2019/1009 kui ka määrus (EÜ) nr 2003/2003 koos eespool kirjeldatud vabatahtliku korraga, mis tähendab, et riiklikud eeskirjad võivad kehtida koos ELi ühtlustamiseeskirjadega sama sisulise kohaldamisala piires kui ühtlustamiseeskirjad, kuid üksnes toodete suhtes, mida ühtlustamiseeskirjade alusel turule ei viida. Teatatud siseriiklike norme on seni kohaldatud vaid viimati nimetatud toodetele, st väetistele, mida põhjenduses 17 nimetatakse „riigisisese kasutusega väetisteks“. Seepärast on teatatud siseriiklike normide praegune kohaldamine selliste riigisiseste väetiste suhtes õiguspärane, sest ühtlustamiseeskirjad on väetisi turule laskvale isikule vabatahtlikud. Ungari kavatses nüüd siiski kohaldada samu teatatud siseriiklike norme erandina määrusest (EL) 2019/1009, kuid neid ei kohaldata erandina määrusest (EÜ) nr 2003/2003.
- (46) See probleem tõstatab küsimuse, kas Ungari teatist saab pidada siseriiklike normide säilitamiseks ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 tähenduses, mitte siseriiklike normide kehtestamiseks pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 5.
- (47) Esiteks võib märkida, et siseriiklikud normid on nende praegusel kujul kehtinud alates 2006. aastast. Niisiis kehtisid need määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal ja olid seega määrusest varasemad. Ungari ei taotle seega siseriiklike normide kehtestamist pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist, nagu see oleks ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 5 kohase teatamise puhul.
- (48) Teisalt võib tekkida küsimus, kas teatatud siseriiklikud normid säilitatakse ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 tähenduses, kuna teatatud siseriiklike norme ei kohaldata nende praegusel kujul EÜ väetiste suhtes. Siiski kavatses Ungari teatatud siseriiklike norme kohaldada ka ELi väetisetoodete suhtes. Selleks on vaja Ungari õigusakte kohandada.
- (49) Selleks et teha kindlaks, kas teatatud siseriiklikud normid olid eelnevalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 tähenduses olemas, kuigi neid tuleks veidi kohandada, et hõlmata ELi väetisetooteid, samas kui EÜ väetised on endiselt välja jäetud, on oluline vaadelda ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 5 eristamise eesmärki.
- (50) Seda eristamist on käsitletud Euroopa Kohtu praktikas. Kohtuasjas C-3/00 Taani vs. komisjon järeldas kohus seoses EÜ asutamislepingu artikliga 95, mis vastab ELi toimimise lepingu artiklile 114, järgmist:

„Artiklis 95 ette nähtud kahe olukorra erinevus seisneb selles, et esimesel juhul on siseriiklikud normid ühtlustamismeetmest varasemad. Seega on need ühenduse seadusandjale teada, kuid seadusandja ei saa või ei püüa nendest ühtlustamise eesmärgil juhinduda. Seega peetakse lubatavaks, et liikmesriik võib taotleda, et tema siseriiklikud normid jääksid jõusse. Selleks nõuab EÜ asutamisleping, et sellised siseriiklikud normid peavad olema põhjendatud EÜ asutamislepingu artiklis 30 märgitud oluliste vajadustega või keskkonna või töökeskkonna kaitsega. Seevastu teises olukorras võib uute siseriiklike õigusaktide vastuvõtmine aga ühtlustamist hoopis ohustada. Ühenduse institutsioonid ei saanud põhimõtteliselt siseriiklikku teksti ühtlustamismeetme väljatöötamisel arvesse võtta. Sellisel juhul ei võeta arvesse EÜ asutamislepingu artiklis 30 märgitud olulisi vajadusi ning aktsepteeritakse ainult keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud põhjuseid, tingimusel et liikmesriik esitab uued teaduslikud tõendid ja et vajadus kehtestada uued siseriiklikud normid tuleneb asjaomase liikmesriigi eripärasest probleemist, mis tekib pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist“ ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ Vt kohtuasi C-360/14 P Saksamaa vs. Euroopa Komisjon.

⁽⁷⁾ C-3/00 Taani vs. komisjon, punkt 58. Seda on veelgi kinnitanud nt otsused kohtuasjas T-234/04: Madalmaade Kuningriik vs. komisjon, punkt 58, liidetud kohtuasjades T 366/03 T-235/04: Land Oberösterreich ja Austria vs. komisjon, punkt 62, ja kohtuasjas C-512/99: Saksamaa vs. komisjon, punkt 41.

- (51) Osutatud kohtulahendeid silmas pidades tuleks arvestada, et ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 5 eristuse eesmärk on kehtestada kõrgemad põhjendamisnõuded juhtude kohta, kui oht ühtlustamisele on tõenäolisem, sest kõnealune siseriiklik norm polnud seadusandjale ühtlustamise meetme vastuvõtmise ajal teada, mistõttu ei võetud seda ühtlustamise meetme koostamise ajal arvesse.
- (52) Nagu juba kindlaks tehtud, on siseriiklikud normid kehtinud nende praegusel kujul alates 2006. aastast. Niisiis kehtisid need määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal ja seetõttu ka eelnevad määrusele.
- (53) Lisaks ilmneb mõjuhindangust, mis kaasneb komisjoni ettepanekuga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse eeskirjad CE-märgisega väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise kohta, (*) et teatatud siseriiklikud normid olid liidu seadusandjale määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal teada. Seetõttu tuleks pidada siseriiklikke norme ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 seisukohast määrusele eelnevaks.
- (54) Nagu eespool märgitud, peetakse selle konkreetse hindamise puhul asjakohaseks ühtlustamise meetmeks määrust (EL) 2019/1009. Seepärast tuleks teatatud siseriiklikke norme hinnata kõnealuse määruse alusel. Tuleb veel analüüsida, kas teatatud siseriiklikud normid on erand määrusest (EL) 2019/1009 ja määrusest rangemad.

2.1.2. Teatatud siseriiklike meetmete rangusest seoses määrusega (EL) 2019/1009

- (55) Määruse (EL) 2019/1009 I lisa II osa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktis ii sätestatud fosforväetiste kaadmiumisisalduse piirnorm, millest teatatud siseriiklikud normid kõrvale kalduvad, on 60 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta, kuid siseriiklikes normides on kaadmiumi piirnormiks kehtestatud 20 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta. Seepärast on selge, et teatatud siseriiklikud normid kalduvad kõrvale määruse (EL) 2019/1009 normidest ja on neist rangemad.
- (56) Eelnevat silmas pidades võib teha järgmised järeldused: 1) teatatud siseriiklikud normid kehtisid enne ühtlustamise meetme vastuvõtmist ja olid seadusandjale ühtlustamise meetme, täpsemalt määruse (EL) 2019/1009 koostamise ajal teada. Seepärast tuleks neid pidada ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel varem kehtinud meetmeks, ning 2) teatatud siseriiklikud normid, mis kalduvad kõrvale määruse (EL) 2019/1009 I lisa II osa PFC 1 (B) punkti 3 alapunkti a alapunktist ii ja PFC 1(C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktist ii, on rangemad kui määruse (EL) 2019/1009 normid.
- (57) Seetõttu on komisjon arvamusel, et Ungari esitatud teatis on ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel tervikuna vastuvõetav.

2.2. Põhjenduste hindamine

- (58) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 ja artikli 114 lõike 6 esimesele lõigule peab komisjon välja selgitama, kas on täidetud kõik kõnealuses artiklis sätestatud tingimused, mis annavad liikmesriigile võimaluse säilitada liidu ühtlustamise meetmest erinevad siseriiklikud normid.
- (59) Eelkõige peab komisjon hindama, kas kõnealused siseriiklikud normid on õigustatud ELi toimimise lepingu artiklis 36 sätestatud oluliste vajadustega või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsmisega ning kas need ei lähe kaugemale, kui on vaja põhjendatud eesmärgi saavutamiseks. Lisaks kui komisjon leiab, et siseriiklikud normid vastavad eespool osutatud tingimustele, peab ta ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohaselt veel kontrollima, kas kõnealused siseriiklikud normid on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud ning kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.
- (60) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 kehtestatud tähtaja eesmärke silmas pidades peab komisjon ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel teatatud riiklike meetmete põhjendatuse uurimisel võtma aluseks põhjendused, mille on esitanud teatav liikmesriik. Tõendamiskohustus on siseriiklike meetmete säilitamise taotluse esitanud liikmesriigil.

(*) Vt komisjoni ettepanekule lisatud mõjuhindang, mis oli pühendatud konkreetsetele kaadmiumi piirnormile, SWD(2016) 64 final, OSA 2/2; <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2016/EN/SWD-2016-64-F1-EN-MAIN-PART-2.PDF>; Vt eelkõige lk 5, 6, 25, 28, 29 ja 32 ning I lisa.

- (61) Kui aga komisjoni käsutuses on andmeid, et liidu ühtlustamismeede, millest teatatud siseriiklikud normid erinevad, tuleks läbi vaadata, võib ta selliseid andmeid teatatud siseriiklike normide hindamisel arvesse võtta.

2.2.1. Ungari seisukoht

- (62) Ungari seisukoht vähemalt 5 % P₂O₅ sisaldusega fosforväetiste kaadmiumisisalduse suhtes on põhjendatud mulla pikaajalise kaitsega ning selle tulemusena inimeste tervise ja keskkonna kaitsega.
- (63) Ungari on oma teatistes komisjonile analüüsinud määruses (EL) 2019/1009 kehtestatud piirnormi 60 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta eeldatavat mõju oma riigi territooriumil. Kõnealune piirnorm tekitab tõsiseid probleeme seoses inimeste tervise ja keskkonna kaitsmisega. Kaadmium kvalifitseerub kantserogeense aineks, mis kuulub kõige mürgisemate elementide hulka. Kaadmium imendub taimedesse kergesti ja satub nõnda toiduahelasse. Ungari on liidus ja maailmas kopsuvähist põhjustatud surmajuhtumite poolest esikohal. Seepärast rõhutab Ungari vajadust vähendada edasist kokkupuudet toiduga organismi sattuva kaadmiumiga.
- (64) Arvestades, et üldelanikkonna kokkupuudet kaadmiumiga on statistikas seostatud muu hulgas kopsuvähi suurenenud riskiga, soovib Ungari vähendada oma elanikkonna edasist kokkupuudet kaadmiumiga fosforväetistes väiksema piirnormi abil.
- (65) Lisaks inimeste tervisele seotud kaalutlustele esitab Ungari ka keskkonnakaitse ja muldade pikaajalise kaitsega seotud põhjendused: mullad on valdavalt happelised või äärmiselt happelised, nad on kaadmiumi akumulereerumise suhtes tundlikumad ja vajavad seetõttu suuremat kaitset.
- (66) Põhjendustes tugineb Ungari uuringutele, milles seostatakse kaadmiumi akumulereerumist inimorganismi mitme terviseprobleemiga, kõige enam kopsuvähiga, aga ka kroonilise neerupuudulikkuse ja osteoporoosiga⁽⁹⁾. Teatistes tugineb Ungari seoses kaadmiumi mulda akumulereerumisega ka eri allikatele⁽¹⁰⁾. Ungari väidab, et kaadmiumi mulda akumulereerumise, toidu ja sööda kaudu vältimatu manustamise ning kahjuliku tervisemõju vahel on otsene seos.
- (67) Valdav enamik fosforväetisi Ungari turul on EÜ väetised. Sellegipoolest on enamiku Ungari turul olevate EÜ väetiste kaadmiumisisaldus alla 20 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta. Kuivõrd 95 % importväetiste puhul järgitakse juba määruses (EL) 2019/1009 sätestatud tulevast piirnormi 60 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta, on Ungari mures, et impordi struktuur muutub edaspidi, tuues kaasa selliste toodete turustamise märkimisväärse kasvu, mille kaadmiumitase ületab 20 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta, mille tulemuseks on kaadmiumi akumulereerumine mulda ja selle tagajärjel kandumine toiduahelasse.

2.2.2. Ungari seisukoha hinnang

2.2.2.1. Põhjendamine oluliste vajadustega, millele on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 36 või mis on seotud keskkonna või töökeskkonna kaitsega

- (68) Teatatud siseriiklike normidega tahetakse saavutada inimeste tervise ja elu ning keskkonna kaitse kõrgem tase, kui on sätestatud määruses (EL) 2019/1009 kaadmiumiga kokkupuute kohta, vältides kaadmiumi edasist akumulereerumist mulda. Selle eesmärgi saavutamise vahend on säilitada määruses (EL) 2019/1009 sätestatud ühtlustatud piirnormiga võrreldes madalam kaadmiumi piirnorm fosforväetistes, mis sisaldavad vähemalt 5 massiprotsenti P₂O₅.

⁽⁹⁾ Nt HORVÁTH O, MAKRAINÉ HORVÁTH A ZS., 2006. A csontritkulás, korunk „néma járványa“. Nővér 2006 (19) 2, MÁTYUS J, OLÁH A, ÚJHELYI L, KÁRPÁTI I, BALLA J., 2008. Az idült vesebetegség epidémiája szükségessé teszi a glomerulus filtrációs ráta számítását. Orvosi Hetilap 149(2): 77–82 ja IARC Monographs Volume 100C Cadmium and Cadmium Compounds. 2012.

⁽¹⁰⁾ Nt ADRIANO, D.C., 2001. Trace Elements in Terrestrial Environments. Biogeochemistry, Bioavailability and Risks of Metals. (2. trükk). Springer-Verlag. New York, ALLOWAY, B.J. (ed.), 1990. Heavy Metals in Soils. Blackie and Son Ltd. Glasgow and London. John Wiley and Sons Inc. New York.

- (69) Inimeste tervise ja elu kaitse kontekstis tuleks märkida, et kaadmium on inimestele mittevajalik ja mürgine element ning sellest ei ole kasu taimedele või loomadele. Eelkõige on kaadmiumoksiid määruse (EÜ) 1272/2008⁽¹¹⁾ alusel klassifitseeritud 2. kategooria kantserogeeniks.
- (70) Kaadmiumi esinemine taimedes ja kaadmiumi tarbimine toiduainetest võib pikemas perspektiivis mõjuda inimeste tervisele kahjulikult. Pealegi kui kaadmium on inimorganismi juba kord imendunud, püsib see seal ja akumuleerub kogu elu jooksul⁽¹²⁾.
- (71) Kaadmium võib kahjustada neere, põhjustades β -2-mikroglobuliini (uriiniga eralduv valk, mis on neerufunktsiooni bioindikaator) ülemäära tootmist. Mõju tugevus oleneb kaadmiumiga kokkupuute kestusest ja tasemest. Luustiku kahjustus on teine oluline mõju, mis võib tekkida kroonilisel kokkupuutel kaadmiumiga veidi suuremates kogustes kui need, mille puhul β -2-mikroglobuliini leid uriinis oleks varane näitaja. Peamiselt maksas ja neerudes ladestuv kaadmium vabaneb aeglaselt ning võib inimorganismis püsida aastakümneid.
- (72) Elanikkond puutub kaadmiumiga kokku mitme allika kaudu, sealhulgas suitsetamine. Mittesuitsetava elanikkonna jaoks on toit kõige levinum kaadmiumi tarbimise allikas. Kaadmium on mürgine eelkõige neerudele, kuid võib põhjustada ka luude demineralisatsiooni ning seda on statistiliselt seostatud kopsu-, endomeetriumi-, põie- ja rinnavähi suurenenud riskiga⁽¹³⁾. Lisaks ei saa välistada terviseriske täiskasvanud suitsetajatel ja organismis vähenenud rauavaruga inimestel ja/või neil, kes elavad tööstuslike allikate lähedal⁽¹⁴⁾.
- (73) Võttes arvesse kopsuvähist põhjustatud surmajuhtumite arvukust Ungaris, on riigi huvi kaadmiumiga täiendavat kokkupuudet vältida põhjendatud.
- (74) Veelgi enam, lisaks mõjule inimeste tervisele võib kaadmiumi edasine akumuleerumine muldadesse kahjustada mulla elurikkust ja seega mulla funktsioone (nt orgaanilise aine lagundamine), samuti muldade leostumise kaudu põhjavee kvaliteeti. Kaadmiumi toksilisust ja biosaadavust mõjutavad mulla omadused. Kaadmiumi liikuvus ja biosaadavus on suurem happelisemates muldades ning väiksem lubjakivimuldades või lubjarikastes muldades. Umbes pool Ungari muldadest on happelised või väga happelised, mistõttu see liikmesriik on kaadmiumi muldadesse akumuleerumise suhtes eriti haavatav.
- (75) Kaadmiumi põhjustatud inimtervise ja keskkonna ohtudele viitas nõukogu juba oma 25. jaanuari 1988. aasta resolutsioonis⁽¹⁵⁾. Nõukogu rõhutas, kui oluline on vähendada kaadmiumi pinnasesse sattumist kõikidest allikatest, sealhulgas hajusreostusallikatest (nt saasteainete sadestumine atmosfäärist, fosforväetised, reoveesetted jne), muu hulgas „fosforväetiste kaadmiumisisalduse puhul nõuetekohaste kontrollimeemete abil, mis põhinevad sobival tehnoloogial, mis ei hõlma suuri kulusid ja võttes arvesse keskkonnatingimusi ühenduse eri piirkondades“.
- (76) Määruse (EÜ) nr 2003/2003 põhjenduses 15 teatati juba komisjoni kavatsusest käsitleda juhuslike kaadmiumi-lisandite sisaldust mineraalväetistes.
- (77) Aastal 2002 jõudis tervise ja keskkonnariskide teaduskomitee järeldusele, et piirnorm 40 mg või rohkem ühe kg P_2O_5 kohta põhjustaks kaadmiumi akumuleerumise enamikus Euroopa Liidu muldadest. Seevastu piirnorm 20 mg ühe kilogrammi P_2O_5 kohta või vähem eeldatavasti ei tooks kaasa pikaajalist akumuleerumist mulda 100 aasta jooksul, kui muid kaadmiumikoguseid arvesse ei võeta.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1).

⁽¹²⁾ Vt Euroopa Toiduohutusameti teaduslik aruanne Euroopa elanikkonna kokkupuute kohta kaadmiumiga toidu kaudu aastal 2012, avaldatud aadressil: https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/files/main_documents/2551.pdf, (EFSA Journal 2012;10(1)).

⁽¹³⁾ EFSA Journal 2012;10(1).

⁽¹⁴⁾ ELi riskihindamise aruanne kaadmiumi ja kaadmiumoksiidi kohta, tsiteeritud dokumendis SWD(2016) 64 final, lk 11.

⁽¹⁵⁾ EÜT C 30, 4.2.1988, lk 1.

- (78) Määruse (EL) 2019/1009 ettepanekus, ⁽¹⁶⁾ mis põhines mõju hindamisel kättesaadavatel teaduslikel andmetel, sedastas komisjon, et kaadmium metallina ja kaadmiumoksiid võivad üldiselt olla tervisele väga ohtlikud. Komisjon tegi ettepaneku kehtestada piirnormiks 60 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta fosforväetistes ning vähendada seda piirnormi 12 aasta jooksul pärast uue määruse kohaldamist järk-järgult 20 mg-ni ühe kilogrammi P₂O₅ kohta.
- (79) Samuti ollakse üldiselt seisukohal, et väetised on ülekaalukalt peamine kaadmiumi mulda ja toiduahelasse sattumise allikas ⁽¹⁷⁾. Määrusega (EL) 2019/1009 kehtestatakse piirnorm 60 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta, mida kohaldatakse alates 16. juulist 2022. Valdav osa Euroopa turul saadaolevatest väetistest juba vastab sellele piirnormile. Ehkki selle piirnormi kehtestamine on kättesaadavate teaduslike andmete alusel samm õiges suunas, ei vähenda see tõenäoliselt olulisel määral kaadmiumi akumulierumist muldadesse pikas perspektiivis.
- (80) Tunnistades vajadust tulevikus fosforväetiste kaadmiumisisalduse ambitsioonikama ühtlustatud piirnormi järele, kehtestatakse määrusega (EL) 2019/1009 komisjonile kohustus need piirnormid uuesti läbi vaadata, et neid võimaluse korral vähendada.
- (81) Eespool mainitu alusel tuleb järelada, et teatatud siseriiklikes normides sätestatud maksimaalne piirnorm on inimeste tervise, elu ja keskkonna kaitsmiseks põhjendatud.

2.2.2.2. Suvalise diskrimineerimise vahendite, liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangute või siseturu toimimise takistuste puudumine

a) Suvalise diskrimineerimise puudumine

- (82) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohaselt peab komisjon kontrollima, et kavandatud meetmete säilitamine ei oleks suvalise diskrimineerimise vahend. Euroopa Kohtu praktika ⁽¹⁸⁾ kohaselt tähendab diskrimineerimise puudumine seda, et sarnaseid olukordi ei või kohelda erineval viisil ning erinevaid olukordi ei kohelda samal viisil, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud. Diskrimineerimise puudumine tähendab, et riiklikke kaubanduspiiranguid ei saa kasutada diskrimineerimiseks teistest liikmesriikidest pärit kaupade suhtes.
- (83) Teatatud siseriiklikud normid kehtivad nii kohalike toodete kui ka teistes liikmesriikides toodetud toodete kohta. Vastupidiste tõendite puudumise tõttu võib järelada, et teatatud siseriiklikud normid ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid.

b) Varjatud kaubanduspiirangu puudumine

- (84) Riiklikud meetmed, millega kehtestatakse toodete turule laskmisele rangemad tingimused kui liidu määrusega, on üldjuhul kaubanduspiirang. Seda põhjusel, et siseriiklike normide tõttu ei eeldata mõnede mujal liidus õigusjärgselt turule lastud toodete puhul, et need lastakse turule ka asjaomases liikmesriigis. ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 sätestatud eeltingimuste eesmärk on ära hoida sama artikli lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidele vastavate piirangute kohaldamine valedel põhjustel, nii et need tegelikkuses kujutaksid endast majanduslikke meetmeid teistest liikmesriikidest pärit toodete impordi tõkestamiseks, et kaudselt kaitsta kodumaist toodangut ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁶⁾ COM/2016/0157 final – 2016/084 (COD).

⁽¹⁷⁾ Vt uuring „Revisiting and updating the effect of phosphate fertilizers to cadmium accumulation in

European agricultural soils“, Erik Smolders & Laetitia Six, tellinud Fertilizers Europe 2013. aastal, avaldatud aadressil http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/environmental_risks/docs/scher_o_168_rd_en.pdf,

⁽¹⁸⁾ Nt kohtuasi C-492/14, Essent Belgium, punkt 80, komisjoni 8. mai 2018. aasta otsus Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele, C/2018/2721, punkt 52 (ELT L 118, 14.5.2018, lk 7), komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/348/EÜ, punkt 38, komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/347/EÜ, punkt 39, komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/349/EÜ, punkt 39.

⁽¹⁹⁾ Komisjoni 8. mai 2018. aasta otsus Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele, C/2018/2721, punkt 54, komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/348/EÜ, punkt 40, komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/347/EÜ, punkt 41, komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/349/EÜ, punkt 41.

(85) Arvestades, et teatatud siseriiklike normidega kehtestatakse fosforväetiste kaadmiumisisaldusele rangemad piirnormid ka ettevõtjatele, kes asuvad teistes liikmesriikides muul viisil ühtlustatud alal, võivad need kujutada endast varjatud kaubanduspiirangut või takistust siseturu toimimisele.

(86) Kuivõrd puuduvad tõendid, mis näitaksid, et siseriiklikud normid kujutavad endast tõepoolest riigi toodangu kaitsmiseks mõeldud meetet, võib järeldada, et need ei piira varjatult liikmesriikidevahelist kaubandust. Seepärast peab komisjon kaaluma, kas teatatud siseriiklikud normid takistavad siseturu toimimist.

c) Siseturu toimimist takistavate asjaolude puudumine

(87) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 6 nõutakse, et komisjon teeks kindlaks, kas teatatud meetmete säilitamine kujutab või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele. Tingimust ei või tõlgendada viisil, nagu keelaks see heaks kiita mis tahes riiklikku meetet, mis võib tõenäoliselt mõjutada siseturu toimimist. Tegelikult on iga siseriiklik meede, mis siseturu rajamiseks ja toimimiseks vastu võetud ühtlustamismeetmest erineb, oma sisult suure tõenäosusega siseturgu mõjutav meede. Seega tuleb ELi toimimise lepingu artiklis 114 sätestatud menetluse kasuliku olemuse säilitamiseks mõista siseturu toimimise takistamist ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses kui mõju, mis on taotletava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalne ⁽²⁰⁾.

(88) Et hinnata, kas teatatud siseriiklikud normid on selle eesmärgi saavutamiseks kohased ja vajalikud, tuleb arvesse võtta mitut tegurit. Komisjon peab hindama, kas Ungari õigusaktidega kehtestatud kaadmiumi piirnormist tulenev kaitse tase on ühelt poolt inimeste tervise ja elu ning teiselt poolt keskkonna kaitsmiseks tõhus.

(89) Teatatud siseriiklike normidega tahetakse kaitsta inimeste tervist ja keskkonda, vältides kaadmiumi akumulereumist mulda. Oma teates komisjonile põhjendab Ungari erandi vajadust, viidates konkreetsetele tingimustele, mille tõttu Ungari elanikkond on kopsuvähist tulenevate surmajuhtumite suure arvu ja mulla happelisuse tõttu eriti haavatav.

(90) Ungari on liidus ja maailmas kopsuvähist põhjustatud surmajuhtumite poolest esikohal. Selle asjaolu tõttu rõhutab Ungari vajadust vähendada edasist kokkupuudet toiduga organismi sattuva kaadmiumiga. Lisaks on umbes pool Ungari muldadest happelised või väga happelised, mistõttu see liikmesriik on kaadmiumi akumulereumise suhtes muldadesse eriti haavatav.

(91) Lisaks on kindlaks tehtud, et väetiste kaadmiumisisalduse piirnorm 20 mg või vähem ühe kilogrammi P₂O₅ kohta väetistes on tõhus, et vältida kaadmiumi pikaajalist akumulereumist mullas 100 aasta jooksul.

(92) Võttes samuti arvesse Ungari konkreetse olukorraga seotud asjaolusid, võib teatatud siseriiklikke norme lugeda vajalikuks nendega taotletavate eesmärkide saavutamiseks.

(93) Peale selle on Ungari sõnul enamiku turul olevate väetiste kaadmiumisisaldus alla piirnormi 20 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta, kuigi EÜ väetiste puhul seda praegu ei nõuta. Seepärast piirnormi kehtestamine tasemele 20 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta märkimisväärseid turuhäireid ei põhjusta.

⁽²⁰⁾ Komisjoni 8. mai 2018. aasta otsus Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele, C/2018/2721, punkt 55 (ELT L 118, 14.5.2018, lk 7), komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Soome Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/348/EÜ, punkt 42, komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Rootsi Kuningriik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/347/EÜ, punkt 43, komisjoni 3. jaanuari 2006. aasta otsus väetiste maksimaalset lubatud kaadmiumisisaldust reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohta, millest Austria Vabariik on teatanud vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 95 lõikele 4, 2006/349/EÜ, punkt 43.

- (94) Muude meetmete, näiteks kasutuspiirangute kohaldamist oleks väga raske praktikas kontrollida ning sellega ei pruugita taotletavat eesmärki saavutada. Komisjon on arvamusel, et teatatud siseriiklike normide säilitamine ei ole ebaproportsionaalne ega takista siseturu toimimist ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses.
- (95) Seda analüüsi arvesse võttes on komisjon seisukohal, et siseturu toimimist takistava asjaolu puudumise tingimus on täidetud.

2.2.2.3. Ajaline piirang

- (96) Tagamaks, et riiklik meede ja võimalik takistus siseturu toimimisele piirdub sellega, mis on Ungari taotletavate eesmärkide saavutamiseks hädavajalik, peaks riiklik erand olema ajaliselt piiratud. Erand ei ole enam vajalik, kui tulevikus kehtestatakse ühtlustatud piirnorm Ungari piirnormi või sellest madalamal tasemel.
- (97) Ühtlustatud piirnormi saab kehtestada Ungari piirnormi tasemel või sellest allpool üksnes Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega, mis põhineb komisjoni ettepanekul, näiteks määruse (EL) 2019/1009 artikli 49 punktis b osutatud läbivaatamise kontekstis. Ajavahemik, mille jooksul erand tehakse, ei tohiks seetõttu olla käesoleva otsusega piiratud teatava kuupäevaga, vaid tuleks viia kooskõlla seadusandja sellise tulevase otsusega.
- (98) See on kooskõlas määruse (EL) 2019/1009 artikli 3 lõikega 2, milles on sätestatud, et erandeid määrusest (EÜ) 2003/2003 vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 seoses kaadmiumisisaldusega võib jätkuvalt kohaldada seni, kuni liidu tasandil kohaldatakse fosforvætiste kaadmiumisisalduse ühtlustatud piirnormi, mis on riikliku piirnormiga võrdne või sellest madalam.
- (99) Seepärast tuleks teatatud siseriiklike normide kinnitust kohaldada seni, kuni liidu tasandil kohaldatav läbivaadatud ühtlustatud piirnorm on Ungari piirnormiga võrdne või sellest madalam.

3. JÄRELDUSED

- (100) Eespool nimetatu valguses tuleb järeldada, et Ungari 19. juulil 2019 esitatud teatis määrusest (EL) 2019/1009 erinevate siseriiklike normide säilitamise kohta on vastuvõetav.
- (101) Lisaks leiab komisjon, et teatatud siseriiklikud normid:
- vastavad inimeste tervise ja keskkonna kaitse vajadustele,
 - on taotletavate eesmärkide osas proportsionaalsed,
 - ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid;
 - ei kujuta endast varjatud piirangut liikmesriikidevahelisele kaubandusele.
- (102) Seepärast on komisjon seisukohal, et teatatud siseriiklikud normid tuleks heaks kiita,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Siseriiklikud normid, millest Ungari teatas vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 ja mis erinevad määrusest (EL) 2019/1009 seoses fosforvætiste kaadmiumisisaldusega, st keeld lasta Ungari turule fosforvætisi, mille P₂O₅ sisaldus on vähemalt 5 massiprotsenti vastavalt määruse (EL) 2019/1009 I lisa PFC 1(B) punkti 3 alapunkti a alapunktis ii ja PFC 1 (C)(I) punkti 2 alapunkti a alapunktis ii osutatule, kusjuures kaadmiumisisaldus ületab 20 mg ühe kilogrammi P₂O₅ kohta, on heaks kiidetud, kuni liidu tasandil kohaldatav läbivaadatud ühtlustatud piirnorm on võrdne või madalam kui Ungari piirnorm.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Ungarile.

Brüssel, 17. juuli 2020

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Thierry BRETON
